

ปัจจัยธรรม คือ มัคคเจตนา เป็นปัจจัย แก่ปัจจัยอุปัชฌายธรรม คือ อนันตรผล ด้วยอำนาจอนันตรปัจจัยเป็นต้น

ธรรมสัทธิ	สภาวะ	ภฏนา	บาถิ สภาวะและภฏนา
อนันตรมุล สมณันตรมุล นัตถิมุล วิคตมุล	อนันตระ สมณันตระ อนันตรูปนิสสยะ กัมมะ นัตถิ วิคตะ	อนันตระ สมณันตระ อนันตรูปนิสสยะ กัมมะ นัตถิ วิคตะ	สภาวะ: อนนุตรปจจยา สมณนุเตร สตุต,อุปนีสสเย สตุต กมฺเม เอกํ, นตุถิยา สตุต, วิคเต สตุต. (๕) ภฏนาที่ ๓ อนนุตร สมณนุตร อุปนีสสย กมฺม นตุถิ วิคตนตุติ เอกํ. (ตถา สมณนุตราถิ)
อนันตรูปนิสสยมุล	อนันตระ สมณันตระ กัมมะ นัตถิ วิคตะ	อนันตรูปนิสสยะ อนันตระ สมณันตระ กัมมะ นัตถิ วิคตะ	สภาวะ: อุปนีสสยปจจยา อนนุเตร สตุต,สมณนุเตร สตุต กมฺเม เทว, นตุถิยา สตุต, วิคเต สตุต. (๕)
ปกคฺคูปนิสสยมุล	อนันตระ สมณันตระ กัมมะ นัตถิ วิคตะ	ปกคฺคูปนิสสยะ อนันตระ สมณันตระ กัมมะ นัตถิ วิคตะ	ภฏนาที่ ๖ อุปนีสสย กมฺมนตุติ เทว ที่ ๗ อุปนีสสย อนนุตร สมณนุตร กมฺม นตุถิ วิคตนตุติ เอกํ.
นานากขณิกกัมมมุล	อนันตระ สมณันตระ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคูปนิสสยะ นัตถิ วิคตะ	นानักขณิกกัมมะ อนันตระ สมณันตระ อนันตรูปนิสสยะ ปกคฺคูปนิสสยะ นัตถิ วิคตะ	สภาวะ: กมฺมปจจยา อนนุเตร เอกํ, สมณนุเตร เอกํ, อุปนีสสเย เทว, นตุถิยา เอกํ, วิคเต เอกํ. (๖) ภฏนาที่ ๒ กมฺม อนนุตร สมณนุตร อุปนีสสย(๒) นตุถิ วิคตนตุติ เอกํ.

อุปนีสสยสภาวะ : กมฺเม เทว ปกคฺคูปนิสสยวเสน. โลกุตตรกุสลเจตนา ปน อนนุตรูปนิสสโยปิ โหติ. (ป.อญฺ) ในกัมมะ กับอุปนีสสยมุล มี ๒ วาระ ด้วยอำนาจปกคฺคูปนิสสยะ.
 ก็ โลกุตตรกุสลเจตนา ข้อมเป็น แม้อันนุตรูปนิสสยะ. ความว่า ในอุปนีสสยมุลนั้น โลกุตตรกุสลเจตนาเท่านั้น ได้ไปปกคฺคูปนิสสยมุล และอนันตรูปนิสสยมุล.

อุปนีสสยภฏนา: เทว อนนุตรปกคฺคูปนิสสยวเสน วุตตานิ.(ป.อญฺ) ๒ ภฏนา(ที่ ๖,๗) ตรัสไว้ ด้วยอำนาจอนันตรูปนิสสยะและปกคฺคูปนิสสยะ. **อุปนีสสยมุลเก ปกคฺคูปนิสสยวเสน**
 วุตเตสุ ทฺวิสุ. (ป.มุลลฎีกา) ในภฏนา ๒(ที่ ๖,๗) ตรัสไว้ ด้วยอำนาจปกคฺคูปนิสสยะ ในอุปนีสสยมุล.

กมฺมสภาวะ: อุปนีสสเย เทวติ อนนุตรปกคฺคูปนิสสยวเสน วุตตานิ.(ป.อญฺ) บทว่า ในอุปนีสสยะ มี ๒ วาระ ท่านกล่าวไว้ ด้วยอำนาจอนันตรูปนิสสยะและปกคฺคูปนิสสยะเท่านั้น.
 อารมฺมณานนุเตรหิ อสมฺมิสฺโส ปุถเคว โกจฺจิ อุปนีสสโยติ วุตตํ (วิ.ฎีกา) **อารมฺมณานนุเตรหิ** อุปนีสสยภูเตหิ **อารมฺมณปจจยอนนุตรปจจเยหิ.** (มณิสาร.อนฎีกา)